

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	4.Kf.700.225/2024/11.
A felperes:	Felperes (felperes címe.)
A felperes képviselője:	Ügyvédi Iroda1 (felperesi képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Gonda Andrea ügyvéd)
Az alperes:	Külgazdasági és Külügyminisztérium (1027 Budapest, Bem rakpart 47.)
Az alperes képviselője:	dr. Szabó Adrienn ügyvéd (alperesi képviselő címe)
A per tárgya:	kártérítéssel kapcsolatos közszolgálati jogvita
A fellebbezést benyújtó fél:	felperes (4. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Fővárosi Törvényszék 10.K.704.182/2023/3. számú ítélete

Ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 972.000 (kilencszázhetven-kétezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára fizessen meg 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2015. szeptember 1. napján az alperessel határozott időtartamra szóló kormányzati szolgálati jogviszonyt létesített. A kinevezési okiratában a jogviszony időtartamának kezdeteként 2015. szeptember 1. napja, a tartós külszolgálat várható befejezésének időpontjaként 2020. év szerepelt. A felperes 2015. október 19. napjától kezdődően konzulátuslára, munkakör1 munkakörbe került kihelyezésre; az egyhavi külszolgálati illetménye 1.763.937 forint devizailletményből és 765.000 forint általánymunkaköltségtérítésből álló, mindösszesen 2.528.937 forintot tett ki. A kihelyezési okirat tartalma szerint annak időtartama az alperes döntésének függvényében módosítható, ami a felperes idő előtti berendelését is eredményezheti. A felperest munkába lépésekor személy1 konzuli tisztviselő a külképviseleti tevékenység biztonsági előírásairól, helyi környezeti- és egészségügyi kihívásokról, potenciális veszélyforrásokról szóban tájékoztatta.

[2] A felperesnek 2016 tavaszán légúti panaszai jelentkeztek; a kezelőorvosai a vizsgálatok során – tüdő érintettség nélküli – parlagfűérzékenységet és allergiás orrnyálkahártya gyulladást diagnosztizáltak. A 2016. július 14. napján végzett foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton a korábbi légúti panaszairól nem számolt be; a foglalkozás-egészségügyi orvos bronchitis diagnózis mellett a munkakör betöltésére alkalmasnak minősítette. 2016 augusztusában az évi rendes szabadságának elteltét követően az állomáshelyére visszatért, ahol a légúti panaszai ismét jelentkeztek; súlyosbodó tünetei miatt 2017. október 9-13. napjai között kórházi ellátása vált szükségessé, a kezelőorvosai a munkavégzési hely megváltoztatását javasolták. A kórházi zárójelentésben a betegség okaként a levegőszennyezettség és a hirtelen hőmérsékletváltozás szerepelt.

[3] A felperes 2017. október 18. napjától 2017. november 6. napjáig terjedő (2017. december 8. napjáig meghosszabbított) időszakban a fórum1 és szakmai projekt keretében a Magyarországra utazó nemzetiség1 fél programjain vett részt. A berendelési és utazási idejét a munkaidő-nyilvántartásban hivatali távollét címén rögzítették. 2017 novemberében foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton esett át, a 2017. november 22. napján kelt foglalkozás-egészségügyi vélemény a munkaköre ellátására alkalmatlannak minősítette. A felperes az elsőfokú orvosi alkalmassági vélemény megállapításait a foglalkozás-egészségügyi orvos előtt nem vitatta, másodfokú vizsgálat lefolytatását nem kezdeményezte. A 2017. december 18. napjától 2018. január 25. napjáig tartó keresőképtelenséget igazoló orvosi iratait utólag nyújtotta be, ezen időszak a munkaidő-nyilvántartásban évi rendes szabadságként került megjelölésre; 2018. január 27-28. napjait az alperes fizetett utazási napként számolta el.

[4] A foglalkozás-egészségügyi orvos a foglalkozási megbetegedés gyanúját a Kormányhivatal1 Főosztályának kivizsgálás céljából bejelentette, mely eljárás jogerős lezárásaként hozott határozat1. iktatószámú határozat alapján a felperes foglalkozási megbetegedése üzemi balesetként elismerésre került.

[5] A felperes tartós külszolgálatára a 2017. december 29. napján kelt és 2018. január 12. napján közölt szám1 számú okirat szerint a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról

szóló 2016. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Külszoltv.) 20. § (3) bekezdés b) pontja alapján 2018. január 30. napi hatállyal – egészségügyi alkalmatlanság okán – megszüntetésre került. A felperest felettse, a Főosztály² vezetője a tovább-foglalkoztatási lehetőségéről tájékoztatta, számára kinevezés módosítási ajánlatot tett azzal a feltétellel, hogy amennyiben azt nem fogadja el, a jogviszonya a határozott idő lejártára tekintettel – a törvény erejénél fogva – megszűnik.

[6] A felperes a tartós külszolgálat megszüntetéséről szóló irat átvételét megtagadta; a kinevezés módosítására vonatkozó munkáltatói ajánlatot nem fogadta el. A fentiekre figyelemmel a jogviszonya 2018. január 31. napján – a határozott idő lejártá miatt – megszűnt; az alperes a közszolgálati igazolást és a jogviszony megszűnésével összefüggő dokumentumokat részére postai úton kézbesítette.

[7] A felperes a tartós külszolgálatának jogellenes megszüntetése, a jogviszonyának jogszabályba ütköző módon történő megszűnése és sérelemdíj tárgyában pert indított, amelyben a Fővárosi Törvényszék 10.K.701.213/2021/104. számú ítéletét a Fővárosi Ítéltábla a 3.Kf.700.080/2023/6. számú ítéletével helybenhagyta.

A kereset és a védírat

[8] A felperes a keresetében az alperest 58.209.921 forint kártérítés és 3.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. Álláspontja szerint a foglalkozási eredetű megbetegedése az alperes felróható magatartására vezethető vissza, ugyanis az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeit nem biztosította; a betegsége következményeként tartós külszolgálat és jogviszonya is megszűnt, ami számára jövedelemkiesést eredményezett; továbbá a fizikai és a pszichikai egészséghez való jogának sérelméhez vezetett. Az alperes a külszolgálatban teljesítendő munkavégzés feltételeiről részletesen nem tájékoztatta, a kihelyezését megelőzően az egészségét esetlegesen veszélyeztető munkakörülmények számára nem váltak ismertté. A munkáltató a munkaalkalmassági vizsgálatok során a légszennyezettséget nem szűrte; egyéni védőfelszerelést nem biztosított; azok hatására kialakult légúti megbetegedése miatt depressziós tünetei jelentkeztek; poszttraumás stressz zavarban szenvedett.

[9] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte. A kereseti kérelmek jogalapját vitatta. Hivatkozása szerint a felperes megbetegedése egyéni érzékenységre, – nem munkáltatói magatartásra – vezethető vissza. A munkakörülményekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett; a felperes munkakörére figyelemmel egyéni védőeszközt nem volt köteles biztosítani; a kirendelő okirat a tartós külszolgálatból való idő előtti egyoldalú visszahívás lehetőségét lehetővé tette, ezért a felperes a jogviszonyából az előre meghatározottak szerint még hátra lévő időszakra járó jövedelemre kártérítésként alappal nem tarthat igényt. Vitatta azt is, hogy a felperes személyiségi jogait megsértette, ezáltal a sérelemdíj megfizetésére köteles lenne.

Az elsőfokú bíróság döntése

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyben a felperest 3.886.833 forint perköltség és 2.023.533 forint szakértői költség megfizetésére kötelezte. Döntését a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 75. § (1) bekezdésére, 167. § (1)-(5) bekezdéseire alapította. Rögzítette, hogy a felperes külszolgálatból való visszahívásának jogellenesége tárgyában folytatott 10.K.701.213/2021. számú peres eljárásban a felek közötti tájékoztatási és együttműködési kötelezettség, továbbá a foglalkozás-egészségügyi megállapítás vitatása miatti intézkedési kötelezettség kérdéskörét azonos tényállási alaphoz kiindulva vizsgálta, amely döntését a Fővárosi Ítéltábla 3.Kf.700.080/2023/6. számú ítéletével helybenhagyta. A felperes azon hivatkozását, miszerint a kihelyezését megelőzően az alperes a munkavégzési körülményekről kellő részletességgel nem tájékoztatta, valamint a foglalkozás-egészségügyi alkalmatlansági véleményt a felülvizsgálatra jogosult szerv felé késedelmesen továbbította, nem fogadta el. A foglalkozás-egészségügyi orvos tanúvallomására alapítottan megállapította, hogy az alperes a munkavégzés szempontjából releváns információkat a felperes részére a külszolgálat megkezdése előtt elektronikusan hozzáférhetővé tette, ezért számára a helységlát érintő egészségügyi kockázatot jelentő súlyos lég-, víz-, és zajszennyezés a kiutazása előtt ismert volt. A felperes a munkába állásakor – személyes elbeszélgetés keretében – személyi konzuli tisztviselőtől további tájékoztatásban részesült, ami a külképviseleti tevékenység biztonsági előírásaira, helyi környezeti- és egészségügyi kihívásokra, potenciális veszélyforrásokra is kiterjedt. Az alperes a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjét, valamint az azokkal kapcsolatos feladatait a 9/2017. (V. 25.) KKM KÁT utasításban (a továbbiakban: 9/2017. KKM KÁT utasítás) foglaltaknak megfelelően meghatározta, olyan kötelezettsége, miszerint a felperest a tartós külszolgálat megszüntetésekor soron kívüli foglalkozás-egészségügyi vizsgálatra berendelje, nem volt. A felperes a megelőző alkalmassági vizsgálatok alkalmával a légúti tüneteiről nem számolt be, és azokra az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (a továbbiakban: EESZT) rendszer adatai sem utaltak; az alkalmassági vizsgálatok során szabálytalanság nem történt; a felperes másodfokú foglalkozás-egészségügyi orvosszakértői vizsgálat elrendelését nem indítványozta.

[11] A fizikai állapottal kapcsolatos kártérítési igény vonatkozásában azt is rögzítette, hogy a perben a felperest terhelte a jogviszonyával összefüggő kár bekövetkeztének, mértékének, továbbá a károkozó körülmény és a kár közötti okozati összefüggés igazolása. E körben hivatkozott a Kúria 1/2018. (VI. 25.) KMK véleményének (a továbbiakban: KMK vélemény) I., I./2., II./1. és II./4. pontjaiban foglaltakra. A szakértői vélemény és annak kiegészítése alapján megállapította, hogy a felperes megbetegedését a légszennyezettség és a legionella baktériummal való fertőzöttség együttesen idézte elő, az utóbbi a tekintetében természetes kórokú betegségnek minősül. A munkáltató kártérítési felelőssége a természetes kórokú betegség vonatkozásában a Kttv. 167. § (2) bekezdése alapján nem áll fenn, amit a KMK véleményben foglaltak is alátámasztanak. A légszennyezettségi tényezőt illetően nem állapítható meg olyan általános élettapasztalat, amely szerint az minden esetben légúti szűkülettel járó gyulladós megbetegedésre vezet, annál is inkább, hiszen a helységlát állomáshelyen külszolgálatot teljesítő többi kormánytisztviselő esetében ilyen panasz nem merült fel. A felperesnél megállapított légúti obstrukcióval, légúti szűkülettel járó gyulladós megbetegedéshez vezető légszennyezettségi tényező az alperes ellenőrzési körén kívül eső körülmény; a környezetben lévő magas szállópor koncentráció nem az irodai munkavégzéssel

összefüggésben képződik, a környezeti légszennyezés megoldása nem a munkáltató feladata. A felperes légzőszervi egészségkárosodása 2017 augusztusában alakult ki, és 2017. október 9.-13. napjai között tartó kórházi kezelés során került diagnosztizálásra, ami azonban nem maradandó betegség, annak hátterében légszennyezettség állt, mely által okozott irritációt a felperes légúti fertőzése felerősítette; a panaszai a magas légszennyezettségű állomáshelyről való távozást követően javulni kezdtek, az alkalmazott antibiotikumos és hörgőtágító kezelés hatására csökkentek, majd megszűntek. A felperes foglalkozás-egészségügyi vizsgálatakor károsodás még nem volt igazolt, 2017. október 19. napján a Tüdőgyógyászati szakrendelésén negatív lelet készült. A felperes a 2017. július 6-i vizsgálaton még panaszmentesnek vallotta magát, amely magatartásával maga is közrejátszott abban, hogy az állapota súlyosbodott, végül kórházi kezelésre szorult. A foglalkozás-egészségügyi szakvéleményre alapítottnan megállapította, hogy a felperes egészségi állapota foglalkozás-egészségügyi szempontból véglegesnek tekinthető. A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénias alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: 33/1998. NM rendelet) 15. § (2) bekezdésére hivatkozással rögzítette, hogy a munkáltatónak nem a munkavédelmet, hanem a foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok rendjét kell meghatároznia, amihez a foglalkozás-egészségügyi szakorvos véleményét ki kell kérni. Az alperes a perbeli esetben sem a 33/1998. NM rendelet, sem pedig a kémiai kórokozó tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 06.) ITM rendelet szabályait nem sértette meg.

[12] A felperes pszichikai állapotát illetően megállapította, hogy az részben a légzőszervi megbetegedés, részben a külföldön megélt körülmények miatt alakult ki, ami azonban pszichiátriai szempontú egészségkárosodáshoz nem vezetett. A tünetek az adekvát kezelések hatására rendeződtek, azok kialakulásában a külső körülményeken kívül a felperes személyiségi struktúrája döntően közrehatott. Az igazságügyi szakértői vélemény alapján kizárta, hogy poszttraumás stresszszavar állna fenn, a felperes pszichés tünetei nagyrészt a személyiségéből eredő problémamegoldási hiányosságokra vezethetők vissza; azok kialakulása nem a munkáltató felróható magatartásának következménye. A felperes tartós külszolgálatból való visszahívása, a jogviszonyának megszűnése a külszolgálati helyen való munkavégzésre alkalmatlansága miatt következett be, amely munkáltatói intézkedéseket a bíróság egy korábbi jogerős ítéletében jogszerűnek minősítette; jogszerű intézkedés pedig kártérítési felelősséget nem alapozhat meg.

[13] A sérelemdíj iránti igénnyel összefüggésben megállapította, hogy az alperes személyiségi jogsértést nem követett el, annak ellenkezőjét a felperes a per során csak állította, azt alátámasztani nem tudta. Ezzel összefüggésben újfent hivatkozott a Fővárosi Törvényszék 10.K.701.213/2021/104. számú ítéletére, amely a felperes ugyanazon jogalapon és jogcímen előterjesztett követelésének elutasításáról rendelkezett. Ezzel kapcsolatban utalt a kétszeres jogérvényesítés tilalmára, amelyre tekintettel a felperesnek a külszolgálatból való visszahívás jogellenességére, a jogviszony megszűnésekor keletkezett jegyzőkönyv tartalmára, a pályázati visszajelzés hiányára, a tovább-foglalkoztatás kérdésére vonatkozó ismételt hivatkozásai jelen perben már nem foghattak helyt.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[14] A felperes – a másodfokú tárgyaláson pontosított – fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását; másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat

hozatalára utasítását; harmadlagosan – az elsőfokú ítélet helybenhagyása esetére – az elsőfokú perköltség mérséklését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, 85. § (2) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését sérti; az elsőfokú bíróság a perbeli tényeket az irányadó anyagi jogtól eltérően értékelte, a bizonyítékok mérlegelését teljeskörűen nem végezte el; a tényekből az anyagi jognak nem megfelelő jogi következtetéseket vont le.

[15] Indítványozta – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján a Kp. 99. § (1) bekezdés Alaptörvény-ellenességének megállapítására az Alkotmánybíróságnál egyedi normakontroll eljárásra irányuló bírói kezdeményezését. Hivatkozott arra, hogy míg a Kp. marasztalási perre vonatkozó elsőfokú eljárásra irányadó szabályai a polgári eljárásjoggal adekvátak, addig az ítélettel szembeni fellebbezést a Kp. 99. § (1) bekezdése már nem a polgári gyakorlatot tükröző és felülmérlegelést biztosító másodfokú gyakorlattal egyező módon, hanem kizárólag jogszabálysértésre hivatkozással, és csak a jogszabályhely pontos megjelölésével teszi lehetővé a peres felek számára. Utalt az Alaptörvény XXVIII. cikkére, amely szerint a bírósághoz fordulás és jogorvoslathoz való jog akkor biztosított, ha az nem formális és lehetőséget ad arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a teljes körű felülmérlegelése megtörténhessen. A Kp. szövegezéséből arra lehet következtetni, hogy a 99. §-ban biztosított fellebbezés jogi keretei – az Alaptörvénnyel össze nem egyeztethető módon – az aktusfelülvizsgálat egyfokú perrendjéhez igazított rendkívüli jogorvoslatként szolgáló kúriai felülvizsgálati szabályozással egyeznek meg.

[16] Kifogásolta, hogy a szakértői kirendelésre és véleményezésre az incidenst követő 5 év elteltével került sor; az igazságügyi szakértők az orvosi megállapításokat figyelmen kívül hagyták, annak indokát nem adták, hogy azokat mi okból nem értékelték. Iratellenes az elsőfokú ítélet [2] bekezdésében foglalt azon ténymegállapítás, miszerint a foglalkozás-egészségügyi orvost 2016 nyarán a köhögési tüneteiről nem tájékoztatta. A kockázatértékelés a munkáltató munkavédelmi tevékenységének meghatározó fontosságú eleme, a veszélyek, ártalmak megelőzésének alapja, ami az európai szabályozással összhangban kötelező. A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 2. § (2) bekezdése szerint a munkáltató nem csak a kockázatértékelés elvégzéséért, hanem annak megfelelő minőségű kivitelezéséért [Mvt. 54. § (2) - (3) bekezdései] is felelős. Álláspontja szerint az alperes a kimentés körében nem tudta bizonyítani, hogy a magas légszennyezettség egészségügyi fokozott expozícióját a jogszabályban előírt módon felmérte, felismerte, valamint a betegség kialakulását megakadályozó intézkedéseket megtette. Sérrelmezte, hogy a tájékoztatás megfelelősége körében az elsőfokú bíróság az alperes előadását maradéktalanul elfogadta, holott az alperes nem bizonyította, hogy a fokozott expozíció elkerüléséhez szükséges munkavédelmi tájékoztatás a belső internetes felületen hozzáférhető volt. A törvényszék a foglalkozás-egészségügyi orvos szerepe és felelőssége körében szintén helytelen következtetést vont le. Okszerűtlen mérlegelés eredményeképpen jutott arra a megállapításra, hogy a 9/2017. KKM KÁT utasítás a jogszabályi rendelkezéseknek megfelel. A munkáltatónak a munkavállaló állítólagos hajlamát ki kell szűrnie, és az egyéni védelmet ahhoz igazítva kell felépítenie. A perbeli esetben az elsőfokú bíróságnak azt a jogi következtetést kellett volna levonnia, hogy a légúti betegségének kialakulása a szakértő által visszaigazolt látencia következményeként az előzetes kockázatfelmérés és intézkedési terv hiányával ok-okozati összefüggésben állt. A munkáltatónak a védelmet akkor is biztosítania kell, ha az adott kockázat kialakulására konkrét ráhatása nincsen. A fentiek alapján az elsőfokú bíróság az ítélet [38] és [39] bekezdéseiben az anyagi joggal ellentétes jogi következtetést vont le. A szakértő jogkérdésben foglalt állást, amikor a [39] bekezdésben idézettek szerint azt állapította meg, hogy a tüneteiről köteles lett volna beszámolni. Az

elsőfokú bíróság a tényeket és bizonyítékokat – a Kp. 78. § (2) bekezdésébe ütköző módon – nem vetette össze, és nem vonta le azt a következtetést, hogy őt a 2016. évi egészségügyi állapota közlésével összefüggésben felelősség nem terheli. Allította, hogy 2016. évben a munkáltatót az egészségi állapotáról tájékoztatta; az orvosi vizsgálatainak eredménye az EESZT rendszer adatai alapján a foglalkozás-egészségügyi orvos számára megismerhető volt. Nem volt olyan munkavédelmi oktatás, ahol a munkáltató előírta volna, hogy a tüneteiről jelentést tegyen. Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor az ítéletének [40] bekezdésében a szakértő álláspontját feltétel nélkül elfogadva úgy értékelte, hogy a fokozott expozíció nem a munkavégzés folyamatából adódott. A kárfelelősség nem lehet osztott, hiszen az alperes mentesülése csak akkor következhetett volna be, ha a jogviszonya kizárólag a saját elháríthatatlan magatartásának következményeként szűnt volna meg. A perben bizonyítást nyert, hogy a betegsége 2017 augusztusában alakult ki, az állapota foglalkozás-egészségügyi szempontból véglegesnek tekinthető; az irritatív hatású levegő hosszantartó expozíciója és a múltó légzőszervi betegség között ok-okozati összefüggés valószínűsíthető; a testi fájdalmakban az elszenvedett mentális és lelki eredetű betegség manifesztálódott. Aggályosnak tekinthető az elsőfokú bíróság – a pszichiátriai szakértő véleményére alapított – megállapítása, miszerint a pszichés megbetegedés kialakulásában a személyiségjegyei, az alkalmazkodóképessége, a gyengesége, és a munkájának elvesztése játszott szerepet.

[17] A jogviszony megszűnésének időpontját nem vitatta; azonban az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, miszerint a jogviszony megszűnéséről szóló okirat átvételét megtagadta, súlyosan iratellenesnek tekintette. Utalt arra is, hogy az alperes részéről valós tovább-foglalkoztatási szándék nem volt. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság sem a kárösszeg, sem a kárenyhítés körében nem végzett mérlegelést, és nem tett ítéleti megállapítást.

[18] Másodlagos fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy a keresetében érvényesített anyagi jogi igény csak részben szakkérdés, a kockázatértékelés, intézkedési terv, a munkavédelmi kollektív és egyéni megelőző védelmi intézkedések hiánya olyan ténykérdés, amit okirattal és tanúkkal kell és lehet bizonyítani. Az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható szabálysértést követett el, amikor a munkavédelem tényszerű hiányosságainak bizonyítására indítványozott tanúk meghallgatását mellőzte, és a keresetet teljeskörűen nem bírálta el, a felek tényállításait nem vonta vizsgálat alá, nem indokolta meg az ítéletében, hogy a munkavédelem hiányára tett tényállításokat, bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat miért, mely törvényi okból mellőzte.

[19] Harmadlagos fellebbezési kérelme körében előadta, hogy a perköltség eltúlzott mértékű, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel nem áll arányban; az alperes a költségjegyzékben feltüntetett ügyvédi munkadíjat nem igazolta; tevékenységkimutatási elszámolást nem csatolt; ugyanazon tárgyban indult két perben a költségek duplikálása indokolatlan. A diplomata juttatás okán a pertárgyérték magas, amely a munkavállalói költségkedvezmény igénybevételét nem teszi lehetővé, másrésztől automatikusan milliós nagyságrendű perköltséget eredményez.

[20] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozása szerint a felperes tisztában van azzal, hogy a fellebbezése a Kp. 99. § (1) bekezdésében írt feltételeknek nem felel meg; az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységét támadja, ami a törvény értelmében nem megengedett. A felperes a kötött eljárási szabályok alól az Alkotmánybíróságnál egyedi normakontroll eljárásra irányuló bírói kezdeményezés útján kíván mentesülni azt remélve, hogy az Alkotmánybíróság a Kp. 99. § (1) bekezdésének Alaptörvény-ellenességét kimondja, amelyre azonban jogerős döntés hiányában lehetőség

nincs. Az utólagos normakontroll lehetősége pedig azért nem áll fenn, mivel a Kp. 99. § (1) bekezdése alaptörvényi rendelkezést nem sért. A felülmérlegelés esetleges tilalmát az Alkotmánybíróság évtizedes gyakorlata óta nem tartja Alaptörvénybe ütközőnek. Ezt az álláspontot támasztják alá a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban foglaltak is, amellyel a Kúria Kf.45.128/2022/6. számú precedensképes határozata is egybecseng. A felperes azon hivatkozása, miszerint a keresetének a Kp., és nem a Pp. szabályai szerinti elbírálása eljárási hibának tekinthető, alaptalan, ugyanis azt a felek közti jogviszonyra tekintettel a közigazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályok szerint kell elbírálni. A Közzolgálati Döntőbizottság előtti eljárást a felperes maga kezdeményezte, ami – hivatkozásával ellentétben – többfokú volt.

[21] Megalapozatlan a felperes szakértői megállapításokkal kapcsolatban – a szaktudása hiányára utalva – tett érvelése is. A perben kirendelt szakértők részletes, többször kiegészített szakvéleményt adtak, a tárgyaláson történt együttes meghallgatásuk során az egyes szakterületek egymáshoz való viszonyára, kapcsolódására is kitértek; e szakvélemények aggálytalanságához kétség nem férhet; mint ahogyan ahhoz sem, hogy a munkáltató munkavédelmi szabálytalanságot nem követett el. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményeket, a foglalkozás-egészségügyi orvos és a Főosztály² vezetőjének vallomásait, valamint egyéb bizonyítékokat önmagukban és összességükben is értékelte, azokból teljes körű mérlegelést követően megfelelő következtetéseket vont le. A felperes fellebbezésében a 9/2017. KKM KÁT utasítás jogszerűségét is alaptalanul támadja; mivel azt a szakértők jogilag és egészségügyi szempontból is szakszerűnek minősítették.

[22] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj iránti igény ugyancsak jogszerűen utasította el, a felperes pszichés állapota ugyanis nem a kialakult betegsége, hanem a jogviszonyának megszűnése okán romlott. Ezt az álláspontot a perben kirendelt szakértők is alátámasztották.

[23] A felperes a jogviszony jogellenes megszüntetésére jelen perben már nem hivatkozhat, mivel az arra irányuló keresetét a bíróság korábban jogerősen elbírált.

[24] A felperes harmadlagos fellebbezési kérelmét a pertárgyértékre alapított perköltségigényre hivatkozással kérte elutasítani, azzal a megjegyzéssel, hogy a perköltségszámítás során alkalmazott ÁFA térítés szintén nem tekinthető jogszerűtlennek.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[25] A fellebbezés nem alapos.

[26] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a releváns jogszabályi rendelkezéseket felhívta, azokat megfelelően alkalmazta, döntésének indokait kifejtette, amelyekkel a másodfokú bíróság – az indokolás kiegészítésével – egyetértett. A fellebbezésben előadottakra tekintettel a következőket emeli ki.

[27] Az ítéltábla mindenekelőtt rámutat, hogy a másodfokú bíróságnak alapvetően arról kell állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság perbeli kereseti kérelmek (kártérítés, sérelemdíj, perköltség) tárgyában hozott döntése az eljárási és anyagi jogi jogszabályoknak megfelel-e.

[28] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélettel szembeni eljárásjogi és anyagi jogi kifogásokat is megfogalmazott. Az ítéltábla elsőként a támadott ítélet eljárásjogi szempontoknak való megfelelését vizsgálta.

[29] A felperesnek a Kp. 99. § (1) bekezdésével kapcsolatban hivatkozott kifogását – miszerint nem elfogadható az, hogy a jogalkotó a marasztalási perekben benyújtott fellebbezés elbírálását az elsőfokú eljárástól eltérően nem a polgári gyakorlatot tükröző és felülmérlegelést biztosító másodfokú gyakorlattal egyező módon, hanem kizárólag jogszabálysértésre hivatkozással, és csak a jogszabályhely pontos megjelölésével teszi lehetővé, – az alábbi indokok alapján nem találta alaposnak.

[30] A jogalkotó 2018. január 1-jétől a Kp. hatályba lépésével a marasztalási pernek minősülő közszolgálati jogvitákat közigazgatási perben kívánta elbírálni; a Pp. szabályait kizárólag a törvényben kifejezetten rögzített egyes jogintézmények esetében rendelte alkalmazni. E jogvitákra vonatkozó szabályokat, – amelyek jelen perre is irányadók, – a Kp. XXIII. fejezete részletesen tartalmazza. Mindezekre figyelemmel – a jogalkotói szándékkal ellentétben – a felperes fellebbezésében alaptalanul hivatkozott a Pp. általános szabályainak e közigazgatási pertípusban történő alkalmazhatóságára, ezért az e körben előterjesztett – a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés Alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését célzó – egyedi normakontroll eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét az ítéltábla elutasította. Mindezek alapján az is leszögezhető, hogy a felperes az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslati joga biztosított volt, e hivatkozása a fenti indokok alapján szintén nem foghatott helyt.

[31] A felperes a Kp. 78. § (2) bekezdése megsértésére hivatkozással azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság egyes bizonyítékokat nem megfelelően értékelt, téves jogkövetkeztetése a döntése érdemére is kihatott; továbbá eljárása során a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdése is sérült.

[32] A Pp. 279. § (1) bekezdése alapján a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A Pp. ezen törvényi rendelkezése a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvét rögzíti. A bíróság által megállapított tényállás akkor felel meg az eljárásjogi jogszabályoknak, ha az a per irataival összhangban áll, okszerű és helyes következtetéseken nyugszik.

[33] A felperesi hivatkozással ellentétben az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által rögzített – a per szempontjából releváns tényeket tartalmazó – tényállás a rendelkezésre álló bizonyítékokon alapszik, az a felek által csatolt okiratokkal, a bíróság által

foganatosított tanúvallomásokkal, az általa beszerzett szakvéleményekkel és szakértői meghallgatásokkal összhangban áll. Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy az alperesnek a jogviszony létesítését követően az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében mely intézkedéseket kellett megtennie; helytállóan állapította meg, hogy a külszolgálatból visszahívás munkáltatói intézkedésben rögzített, a Külszoltv. 20. § (3) bekezdés b) pontjára utaló és az alperes által állított indoka a felperes kihelyezési helyen külszolgálatra való egészségügyi alkalmatlansága volt; továbbá azt is, hogy az egészségügyi alkalmatlanságot a Külszoltv. 16. § c) pontja, a 33/1998. NM rendelet és a 9/2017. KKM KÁT utasítás szerint a foglalkozás-egészségügyi orvos – soron kívüli – vizsgálata alapján, a 2017. november 22. napján kelt vélemény alapozta meg. Az elsőfokú bíróság ítéletéből az a – a kártérítési felelősség megállapítása szempontjából – további releváns körülmény is kitűnik, hogy az alperes a külszolgálatot kizáró okról – orvosi szakkérdésről lévén szó – a foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vélemény kiadásáig tudomással nem bírt, a felperes berendeléséről azonban a tudomásszerzést követően haladéktalanul intézkedett.

[34] Az ítéltábla kiemeli, hogy a bíróságnak a határozatát a szükséges mértékben kell megindokolnia, amelynek körét az adott ügy jellege, és az eljárás során tisztázásra váró körülmények terjedelme határozza meg. Az eljárási szabályok a bíróság számára olyan kötelezettséget nem írnak elő, hogy az ítélet indokolásában a felek által a perben hivatkozott minden egyéb körülményre külön-külön, részletesen ki kell térnie (Pfv.I.20.299/2010/8. – BHGY LB-PJ-2010-432, BH2011.8.352.). Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) számú határozatában vizsgálva a tisztességes eljárás részeként megjelenő indokolt bírói döntéshez fűződő jog tartalmát, utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára, amely szerint az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét. Az EJEB elvi élel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terheli. Az ítéltábla e körben utal az Alkotmánybíróság 30/2014. (IX. 30.) AB határozatára is, amelynek a [89] bekezdésben írtak szerint „A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata”. Ennélfogva az ítélet indokolásában az érdemi döntés szempontjából közömbös tényeket, körülményeket rögzíteni nem kell. A perbeli esetben az érdemi döntés szempontjából a kártérítési kereset megalapozottságának kérdéskörében a munkáltató kimentésére okot adó tények, körülmények (a foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat lebonyolítása, a munkavédelmi kockázatokról való tájékoztatás, és az egészségügyi alkalmatlanság megállapítását követő, a felperes egészségi állapotának további romlását megelőző munkáltatói intézkedések) vizsgálata vált szükségessé; a sérelemdíj iránti igény vonatkozásában pedig az alperesi magatartás és a felperes fizikai és pszichikai egészségkárosodása közötti ok-okozati összefüggések feltárásához kapcsolódó releváns tények, körülmények tisztázása. Minden más – az előbbi kérdéskörökhöz nem tartozó – tény-, körülmény (pl. a munkáltató valós továbbfoglalkoztatási szándéka, a társadalombiztosítási határozat tartalma stb.) megállapítás szükségtelennek bizonyul, az elsőfokú ítélet ténybeli megalapozottságát nem kérdőjelezheti meg. A felperes fellebbezésében alaptalanul kifogásolta az elsőfokú ítélet tényállásának hiányosságait, nem jelölte meg, hogy az igazságügyi szakértők és az elsőfokú bíróság mely orvosi megállapításokat, mely szempontból hagytak figyelmen kívül; az elsőfokú ítéletben rögzítettekkel szembeni azon

állítását, miszerint a köhögési tüneteiről 2016 nyarán a foglalkozás-egészségügyi orvost tájékoztatta, kétséget kizáróan nem igazolta. Nem cáfolta, hogy a munkába lépését megelőzően (munkáltatói tájékoztatás és az egyetemi évek alatti nemzetiség1 tartózkodása miatt) a helységi magas légszennyezettség számára ismert volt, amelyre a közvetlen felettese is felhívta a figyelmét. Az elsőfokú bíróság ítélete – a felperesi hivatkozással ellentétben – a kockázatértékeléssel kapcsolatos ténymegállapításokat is tartalmazta.

[35] Mindezekre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Kp. 78. § (2) bekezdésében, valamint a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltakat nem sértette meg, a felperesi hivatkozások az ítélet – lényeges eljárási szabálysértésen alapuló – hatályon kívül helyezését nem indokolták.

[36] Az ítéltábla ezt követően az elsőfokú ítéletnek az anyagi jogi jogszabályoknak való megfelelőségét vizsgálta; elsőként a kártérítési kereset megalapozottsága kérdéskörében foglalt állást.

[37] A Kttv. az államigazgatási szerv (munkáltató) munkáltatói kártérítési felelőssége körében a munkáltatói kárfelelősségnek a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben meghatározott jogalapjára vonatkozó általános szabályt megtartva, az úgynevezett objektív (vétkességtől független) kárfelelősségről rendelkezik [Kttv. 167. § (1) bekezdés]. A bíróság az objektív kárfelelősség megállapításakor a vétkesség vizsgálatát mellőzi, a munkáltató számára a kimentés lehetőségét azonban fenntartja, vagyis lehetőséget ad annak igazolására, hogy a perbeli esetben a károkozás elkerülésének objektív lehetősége nem állt fenn [Kttv. 167. § (2)-(3) bekezdései]. A felelősség határát voltaképpen ez jelöli ki, ezen okból nem vonható párhuzam a munkáltató kártérítési felelőssége és a veszélyes üzemi felelősség között. A felelősség alóli mentesülésnek az irányadó jogszabályi rendelkezések szerint két esete van: az első esetben három feltétel – az ellenőrzési körön kívül eső, elháríthatatlan és előre nem látható ok – együttes megvalósulása szükséges ahhoz, hogy a munkáltató kimentse magát; a második esetben a munkáltató a munkavállaló kizárólagos és elháríthatatlan magatartása esetén mentesülhet.

[38] A perbeli esetben a felperes kizárólagos és elháríthatatlan magatartásának kérdése fel sem merült, az alperes ilyen tartalmú nyilatkozatot az eljárás során nem tett, ezért a bíróságnak az első esetkört kellett részleteiben megvizsgálnia.

[39] A munkáltatói kárfelelősség szempontjából ellenőrzési körbe azok a körülmények tartoznak, amelyekre a munkáltatónak befolyása van. Ide sorolhatók a munkáltató feladatainak ellátása során kifejtett tevékenységgel összefüggő személyi magatartás, használt anyag, felszerelés, berendezés, és energia tulajdonságából, állapotából, mozgásából, működéséből eredő okok. Ebből következően ellenőrzési körön kívül esnek azon körülmények, amelyekre a munkáltatónak befolyása nincsen. Az ellenőrzési kör pszichikai-mentális és fizikai részterületekre bontható. A pszichikai-mentális részterülethez a

munkavédelmi és egészségügyi vizsgálatok, oktatás, szabályos munkavégzés elsajátítása sorolhatók, valamint mindezek monitorizálása. Ezt tekinthetjük origónak, amikor a munkáltató a leendő munkavállalójának a munkakörre való alkalmasságát, állapotát, tudását felméri. Az ellenőrzési kör fizikai részterületének célja pedig, hogy valamennyi munkavállaló köré egy olyan biztonsági „védőburok” kerüljön kiépítésre, ami a munkavégzés helyétől függetlenül teljes fizikai védelmet biztosít.

[40] Az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkakörnyezet kialakítása kockázatértékeléssel párosul. A kockázatértékelési folyamatba tartozik az optimális munkamódszer kiválasztása, szükség esetén az egyéni védőeszköz biztosítása is. A ráhatás terjedelme annak függvényében határozható meg, hogy az adott munkáltató az utasításaival és a tevékenység-irányításával milyen körülményekre képes ráhatást gyakorolni. Az ellenőrzési körön kívül eső feltétel további együttes kritériuma tehát az, hogy a munkáltatótól a károkozó körülmény elkerülése, illetve elhárítása nem elvárható. Ez a bíróságtól minden esetben egyedi vizsgálatot követel meg.

[41] A munkáltató kártérítési felelősség alóli mentesülésének további feltétele annak igazolása, hogy a károkozó körülménnyel nem kellett számolnia. Ez utóbbi kritériumnak való megfelelésséget is minden esetben egyedileg kell ellenőrizni. Az előreláthatóság objektív kategória, amely azt jelenti, ahhoz, hogy a munkáltató a kártérítési felelősség alól mentesüljön, a kárnak az általános tapasztalati tények alapján kell előre láthatatlannak lennie. Nemcsak azokat a károkat kell tehát figyelembe venni, amelyeket a munkáltató ténylegesen előre látott, hanem azokat is, amelyeket észszerű keretek között, az elvárható gondossági mérce szerint láthatott volna. Tekintettel arra, hogy az előreláthatóság nem felelősségi feltétel, hanem kimentési alap, így azt a munkáltatónak kell igazolnia. Az elsőfokú bíróság által is hivatkozott KMK vélemény II/4. pontja negatív megközelítéssel rögzíti, hogy „a károkozó körülmény nem minősül elháríthatónak, ha a munkáltató átlagos erőfeszítéssel, a technika átlagos eredményeinek felhasználásával nem befolyásolhatta annak keletkezését vagy kiküszöbölését”. Ez egy elvárhatósági mérce, amely egyszerre szubjektív (mivel azt a bíróság a munkáltatóra vetítve vizsgálja) és objektív (mert a károkozó körülménynek a mindenkor technika és idő függvényében kell elháríthatatlannak lennie).

[42] A perben nem volt vitatott, hogy a felperes állapotában az alperesnél fennálló szolgálati viszonya alatt – foglalkozás-egészségügyi vélemény által is megerősítetten – egészségkárosodás következett be, így a fenti jogdogmatikai alapvetést a jelen ügyre vetítve az alperes felelősség alóli mentesülését az elsőfokú bíróság a Kttv. 166. § (2) bekezdés a) pontja alapján helytállóan vizsgálta. Az egészségbiztosítási hatóság határozat1. iktatószámú határozatában megállapított tényállás az elsőfokú bíróságot nem köthette a Kp. 78. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 263. § (2) bekezdése értelmében, annak a felperes tévesen tulajdonított ügydöntő jelentőséget. Hangsúlyozandó, hogy az egészségbiztosítási eljárásban tett megállapítás (a foglalkozási megbetegedés üzemi balesetként való elismerése) és a kártérítési felelősség vizsgálati módszertana egymástól elkülönül, a határozat1. iktatószámú határozat a munkáltatói kártérítési felelősséget önmagában nem alapozhatja meg, ugyanis a jogalkotó a kártérítési felelősség körében a kimentésre lehetőséget biztosít.

[43] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróságnak az alperes kártérítési felelősség alóli mentesülése körében tett megállapításait több aspektusból támadta.

[44] Alapítván állította a felperes az Mvt. 2. § (2) bekezdésének 54. § (1) - (2) bekezdéseinek megsértését. E körben azzal érvelt, hogy az alperes egyénre szabott kockázatértékelést nem készített, holott arra köteles lett volna, ezáltal nem bizonyította, hogy az egészséget veszélyeztető kockázatokat azonosította. Fellebbezési indokainak lényege, hogy a kockázatértékelés hiánya az alperes kártérítési felelősségét megalapozza. Az ítéltábla rámutat, hogy a kockázatértékelés léte és annak hiányosságai nem kártérítési, hanem elsősorban munkavédelmi (szabályszegési) eljárásban vizsgálándók. Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt szakértő feladatává tette a lényegében szakkérdésnek nem minősülő, szakértői kompetenciába nem tartozó, részben tény-, részben jogkérdések megválaszolását, erre a felperes részben helytállóan hivatkozott. Peradat, hogy az alperes helységi légköri viszonyaira kockázatértékeléssel nem rendelkezett, mely hiányosságot a jelen felülbírálat során kizárólag e körülmény kártérítési felelősségre gyakorolt hatásának kontextusában lehet vizsgálni, ami a felperes egészségügyi állapotára vonatkozó szakértői megállapítások alapján és az irányadó jogszabályok konkrét ügyre vonatkoztatott értelmezésével adható meg. A szakértői vélemény és annak kiegészítése szerint a felperes megbetegedését a légszennyezettség és a legionella baktériummal való fertőzöttség együttesen idézte elő, az utóbbi a tekintetében természetes kórokozó betegségnek minősül. Az Mvt. 54. §-a alapján a munkáltató a munkafolyamat megszervezésekor az átlagos kockázat figyelembevételére köteles, a speciális körülmények ismerete esetén az előrelátás körét (pl. ismert betegség, fogyatékos stb.) kiterjesztheti. A helységi légkör veszélyforrásai, veszélyhelyzete nem minősül munkakörnyezeti kockázatnak, hiszen a légszennyezettség kialakulása független az alperes tevékenységétől, arra közvetlen ráhatása nincsen. Ebből következően az alperes kötelezettsége a kockázati elemeknek a felperesre gyakorolt hatását meghatározott gyakorisággal történő rendszeresen ismételt mérésére, regisztrálására, értékelésére nem terjedt ki. Ezt a jogi álláspontot erősítik a szakvélemények, amelyek szerint az országban kialakult magasfokú légszennyezettséget semmilyen megelőző intézkedés nem tudja csökkenteni, illetve a 64. sorszám alatti egyesített igazságügyi szakértői vélemény 18. oldalán szereplő megállapítás, miszerint a felperes által betöltött munkakörben biológiai monitorozás nem szükséges. Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság az alperes alkalmazásában álló munkavédelmi szakember tanúmeghallgatásának mellőzését nem indokolta, de ez nem tekinthető olyan súlyos eljárási szabályszegésnek, ami az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését vonná maga után. Amennyiben ugyanis a magas légszennyezettség kockázatértékelés során való felmérése körében a kimentés sikeres, annak végrehajtására, az azon alapuló munkahigiénés vizsgálati eredményre tanúbizonyítás szükséges.

[45] A felperes fellebbezésében arra is kitért, hogy a légszennyezettség jelenléte országban köztudomású tény, ami az ország jellemzője; a per tárgya, hogy az alperes ezen körülmény egészségre gyakorolt hatását feltárta-e vagy sem, alkalmazott-e megelőző intézkedéseket, ezekről adott-e részére tájékoztatást. Ez a nézőpont pontosításra szorul annyiban, hogy csak abban az esetben merülhet fel ezen kérdéskör vizsgálata, akkor alapozza meg az alperes kártérítési felelősségét, ha e tárgykörben kockázatfelméreésre köteles. Erre vonatkozóan az ítéltábla az előző bekezdésben kifejtett jogi álláspontját tartja fenn.

Megjegyzzi azt is, hogy a felperes ezen érvelése ellentmondásos, mivel az is köztudomású, hogy a magas légszennyezettség az emberi szervezet működésére hatással van. Az alperes kimentés körében előadott álláspontját a felperes eredményesen cáfolni nem tudta; az általa felhívott jogszabályhelyekből (Mvt.) nem következik e tényezők munkáltató általi veszélyforrásként történő feltérképezése, és az alperes kártérítési felelőssége. Alaptalanul állította a felperes azt is, hogy az alperesnek az egészséget veszélyeztető kockázatok elkerülése érdekében olyan munkavédelmi oktatást kell tartania, amely során a betegségi tünetek munkáltató irányában történő közlését a feladatává teszi. Az alperes felelősség alóli kimentését erősíti az – a tanúvallomás által alátámasztott tény – is, miszerint a felperest munkába lépésekor személyi konzuli tisztviselő a külképviseleti tevékenység biztonsági előírásairól, helyi környezeti- és egészségügyi kihívásokról, potenciális veszélyforrásokról szóban tájékoztatta. Önmagában az a körülmény, hogy az alperes a veszélyforrásokra vonatkozó elektronikus úton közölt tájékoztató levelet nem csatolta – a fenti bizonyítékok és érvek tükrében – az egészséget veszélyeztető kockázatokra kiterjedő tájékoztatási kötelezettség megszegését nem eredményezi. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, amely szerint a perbeli esetben az alperes az észszerű tájékozódás követelményének eleget tett, a felperest a munkakörülményekről előre informálta, az egészségügyi állapotváltozásról való felperesi tájékoztatás hiányában a károkozó esemény (a felperes foglalkozási eredetű megbetegedése) bekövetkeztével nem kellett számolnia. A felperes azon hivatkozását, amely szerint az alperes jogszabálysértő módon járt el, amiért munkavédelmi oktatás keretében nem tájékoztatta arról, hogy betegségi tüneteit a munkáltatónak jelezni köteles, az ítéltábla arra tekintettel nem fogadta el, hogy a felperes által kiterjesztően értelmezett tájékoztatási kötelezettség olyan széleskörű és mérvű terhet róna az alperesre, amely egy munkáltatótól nyilvánvalóan nem várható el.

[46] A perben kirendelt szakértők megerősítették, hogy a 9/2017. KKM KÁT utasításban foglaltak a törvényi előírásoknak és a szakmai követelményeknek megfeleltek, ezért a felperes azon érvelése sem foghatott helyt, amely szerint az alperes a megelőző vizsgálatok célját és körét nem megfelelően szabályozta; mint ahogyan az sem, hogy az alperes egyéni védőeszközzel jogszabályba ütköző módon nem látta el, hiszen igazolást nyert, hogy adott munkakört érintően egyéni védőeszköz biztosítására jogszabályon alapuló kötelezettsége nem volt.

[47] A felperes fellebbezésében azt is kifogásolta, hogy a perben a szakértői kirendelésekre és véleményadásokra a megbetegedését követő hosszú idő elteltével került sor, ami – álláspontja szerint – a szakvélemények megalapozottságát eleve megkérdőjelezi; ezen túlmenően a szakvélemények – szakértői szempontból – sem tekinthetők hitelesnek. Az ítéltábla e körben rámutat, hogy önmagában az időmúlás az igazságügyi orvosszakértői vélemény hitelességét, megalapozottságát nem kérdőjelezheti meg, tekintettel arra, hogy az igazságügyi szakértők tevékenységüket az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvényben és más jogszabályok rendelkezései, valamint a tevékenységükre irányadó szakmai szabályok alapján előírt szigorú rendben fejtik ki, azt a legjobb tudásuk szerint kötelesek végezni. A perben kirendelt igazságügyi orvosi szakértők is ezen követelmények mentén terjesztették elő szakvéleményeiket, amelynek során figyelemmel kellett lenniük az esettel kapcsolatban keletkezett valamennyi orvosi leletre, vizsgálati anyagra, a feladatukat képezte az érintett fél személyes vizsgálata, az esettel összefüggő korábbi vizsgálatra vonatkozó adatok, megállapítások értékelése, a saját vizsgálati módszerük rövid ismertetése és a bíróság

által feltett kérdésekre történő, mindenre kiterjedő korrekt válaszadás. A szakvéleményeikben foglaltakat az elsőfokú bíróság által foganatosított együttes meghallgatásuk során megerősítették, az eltérő szakterületen készült, önmagukban is aggálytalannak minősülő szakvélemények között ellentmondás egyáltalában nem mutatkozott. Fentiekre figyelemmel megállapítható, hogy a szakértők által alkalmazott orvosi módszer alkalmas lehet arra is, hogy a felperes – akár a pert megelőző években fennálló – egészségi állapotát feltérképezze és arról valós képet adjon. Amennyiben a fél a szakértő tevékenységének szabálytalanságát (kompetencia hiányára hivatkozással vagy a kirendelés jogszabályba ütközését megjelölve) sikerrel nem támadja, addig a bíróság főszabályként – különleges szakértelmének hiányában – a szakvéleményben foglaltakat a döntésének alapjául elfogadja. A perbeli esetben a felperes a szakértői kirendelés szabályszerűtlenségére nem hivatkozott, a szabályszerűségét nem cáfolta, a szakvélemények hitelességét – különleges szakértelem hiányában – szakértői szempontból indokolatlanul támadta, eljárásjogi szempontból pedig eleve nem támadhatta, ezáltal az időmúlásra alapított kifogása nem foghatott helyt.

[48] Kétségtelen, hogy a perbeli esetben a felperes kára a jogviszonyával összefüggésben keletkezett, amit a foglalkozás-egészségügyi vélemény is alátámasztott, a kimentés viszont sikerre vezetett, mivel a károkozó körülmény a munkáltató ellenőrzési körén kívül következett be. Igazságügyi szakértői vélemények igazolják, hogy a felperes megbetegedése a kihelyezési terület kiemelkedő légszennyezettsége folytán alakult ki, amihez természetes kórokú tényező is hozzájárult; továbbá az a körülmény, hogy a felperes a légszennyezettség és a legionella baktériummal való fertőzöttség együttes hatása miatt jelentkező tüneteit a munkáltatónak nem megfelelő időben jelezte. A felperes a fenti tényeket vitatta, azonban azokat cáfolni nem tudta. Az ítéltábla megállapította, hogy az alperesnek – a felperes különös érzékenységet nem ismerve – a foglalkozás-egészségügyi megbetegedéssel az általános munkavédelmi szabályok betartása mellett nem kellett számolnia. Mindezekre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy az alperes a mentesülés mindhárom feltételét szakvéleményekkel alátámasztottan igazolta, amely alapján kártérítési felelősség nem terheli; e körben az elsőfokú bíróság a keresetet jogszerűen utasította el.

[49] A másodfokú bíróság a felperes sérelemdíj iránti igénnyel összefüggésben előterjesztett fellebbezési kérelmét szintén megalapozatlannak ítélte.

[50] E körben rámutat, hogy a felperes sérelemdíj iránti igényt már korábban, a Fővárosi Törvényszék előtt 10.K.701.213/2021. számú peres eljárásban ugyanezen jogviszonnyal összefüggésben érvényesített, mely kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság elutasította, és amely döntést – a felperes fellebbezése folytán eljár – Fővárosi Ítéltábla a 3.Kf.700.080/2023/6. számú ítéletével helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság tehát helytállóan hivatkozott arra, hogy a bíróság által már egyszer véglegesen eldöntött kérdésben újabb jogvita, peres eljárás nem indítható. Az Alkotmánybíróság több alkalommal foglalkozott a jogerő jellegzetességeivel, így például a 3133/2017. (VI. 8.) AB határozatban rámutatott, hogy a jogerő intézménye alapvetően a jogállamiság követelményeiből fakad. A biztosítékát szolgálja annak, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé válhasson, a döntésében foglaltak további jogvita tárgyát nem képezhessék, ezáltal az abban érintett jogviszonyok végleges rendezést nyerjenek.

[51] Az ítéltábla a fentieken túlmenően rámutat, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:52. §-a által szabályozott sérelemdíj az emberi személyiség értékminősége változásának kompenzálására szolgál, még pedig arra az esetre, amikor a személyiségre jellemző helyzet egy káresemény folytán a korábbiakhoz képest hátrányosan megváltozik (Kúria Mfv.10.237/2019/4., Mfv.10.052/2012/5.). A sérelemdíj egyik funkciója az okozott hátrány kompenzációjaként a jogsértő és a személyiségi jogában sértett személy viszonyában kifejezett anyagi kárpótlás (BDT 2019.4015., Kúria Pf.IV.20.464/2018., Kúria Kf.VII.39.648/2020/7., Kf.VII.4088/2021/6., Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.002/2017.). Az ilyen típusú igények elbírálása a bíróságok részéről kétlépcsős vizsgálatot kíván meg; elsőként a kereset jogalapjának megalapozottságáról kell dönten, majd annak fennállta esetén kerülhet sor az értékelési szempontok összevetésével a sérelemdíj összegének meghatározására.

[52] Tekintettel arra, hogy a perbeli esetben az alperes a kárfelelősség alól kimentette magát, ezáltal részéről jogellenes magatartás nem volt megállapítható; ezért a felperes sérelemdíj iránti igényének jogalapja – az igazságügyi szakértői vélemények által is alátámasztottan – hiányzik.

[53] Az ítéltábla a felperes elsőfokú – a pertárgy értékéhez igazodó – perköltség megállapításával összefüggésben előterjesztett harmadlagos fellebbezési kérelmét szintén nem találta megalapozottnak, amely döntésének alapjául az irányadó – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló – 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontja szolgál. Az ítéltábla az iratok áttanulmányozása során megállapította, hogy az alperes a perrel felmerült költségeit az általános szabályok szerint az IM rendelet alapján kérte meghatározni, és azt az elsőfokú bíróság a pertárgyértékhez viszonyítottan éppen annak figyelembevételével – a pertárgyérték 5%-ban – állapította meg. Kétségtelen, hogy az IM rendelet 3. § (6) bekezdése a ténylegesen elvégzett tevékenységgel arányban nem álló munkadíj összegének mérséklését lehetővé teszi, azonban amennyiben ilyen körülmény nem áll fenn, további indokolási kötelezettség e körben a bíróságot nem terheli. Az ítéltábla rámutat, hogy a felperesnek az elsőfokú eljárás során perköltség mérséklés iránti kérelme egyébként sem volt, így az elsőfokú bíróság a perköltség megállapítása tekintetében jogszabálysértést nyilvánvalóan nem követett el.

[54] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[55] A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése alapján a 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében kötelezte a pereszt a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdéseire, 82. § (3) bekezdésére, valamint az irányadó IM rendelet 3. § (2), (5) bekezdéseire figyelemmel a pertárgy értékére, az ügy bonyolultságára, valamint az alperes által a fellebbezési ellenkérelem elkészítésének munka- és időigényére, az általa felszámított összeggel egyezően állapította meg.

[56] A felperes a sikertelen fellebbezése miatt az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) a 62. § (1) bekezdés h) pontjában biztosított tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, a 39. § (3) bekezdés c) pontjában és 47. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű fellebbezési illeték viselésére a Kp. 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 101. § (1) bekezdése, valamint 102. § (1) bekezdése alapján köteles. A fizetendő illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése alapján a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé, figyelemmel a Pp. 358. § (2) bekezdésére is. Az illeték megfizetése során a közleményben fel kell tüntetni a Fővárosi Ítéltáblát, a bíróság ügyszámát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát. Amennyiben a felhívásnak a megjelölt határidőben nem tesz eleget, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

[57] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2024. november 12.

dr. Kecskés Zsófia s.k.
s.k.

a tanács elnöke

dr. Kincsesné dr. Szalai Kornélia s.k.

előadó bíró

dr. Farkas Ervin

bíró